

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jacek Szerer

Protokolant : Magdalena Paruch

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2015 roku r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko E. B., J. B.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 3.617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego ;

III. nakazuje powodowi uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Świdnicy kwotę 166 zł tytułem kosztów stawiennictwa świadków.

UZASADNIENIE

Powód D. K.wniósł o zasądzenie od pozwanych E.i J. B.na rzecz powoda kwoty 114.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty z tytułu niezwróconej pożyczki z tym zastrzeżeniem, iż spełnieniem świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego, zasądzenie od pozwanych E. B.i J. B.solidarnie kwoty 49.847,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty z tytułu zwrotu wartości korzyści uzyskanej bez podstawy prawnej. W uzasadnieniu pozwu, powód wskazał że D. K.jest synem M. K., zmarłego(...) roku w O.. Na mocy testamentu notarialnego z dnia 4 czerwca 2013 r. sporządzonego przed notariuszem w Kancelarii Notarialnej w K.przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, na mocy aktu poświadczenia dziedziczenia nr Rep. A 6034/2013. M. K.złożył również w dniu 4 czerwca 2013 roku oświadczenie z podpisem notarialnie poświadczonym, iż chce aby całość spraw po jego śmierci zajął się D. K.. W dniu 2 lipca 2013 r. M. K.postanowił przenieść prawa do przysługującej mu bezspornej i wymagalnej wierzytelności wobec E.i J. B.w kwocie 114.000,00 zł. Umowa przelewu zawarta została z podpisami notarialnie poświadczonymi. Na potwierdzenie faktu zawarcia umowy pożyczki M. K.złożył oświadczenie z podpisem notarialnie w dniu 2 lipca 2013 r. stwierdzając przed notariuszem, że w dniu 10 stycznia 2012 roku udzielił małżonkom B.pożyczki w wysokości 114.000,00 zł. Po śmierci ojca – M. K.powód 8 listopada 2013 roku zawiadomił pozwanych o zmianie wierzyciela oraz dokonał wypowiedzenia umowy pożyczki wzywając do jej spłaty. Powód wskazał również, że pozwana E. B.pobrała z konta więcej środków niż wynikało to z potrzeb zmarłego.

W odpowiedzi na pozew z dnia 10 listopada 2014 r. pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości, oddalenie wniosku o zabezpieczenie roszczeń objętych powództwem, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwani wskazali, że umowa przelewu wierzytelności na którą powołuje się powód została uzyskana od M. K. za namową i podstępem powoda, jedynie dla pozoru, tj. w celu ukrycia zawartej wcześniej i rzeczywistej umowy darowizny, pomiędzy pozwaną E. B. i M. K.. Pozwani zaprzeczali, aby zawierali z M. K. umowę pożyczki. Pozwana E. B. wyjaśnia, że M. K. darował jej

kwotę 100.000,00 zł, wyrażając w ten sposób swoją wdzięczność za sprawowaną nad nim opiekę. Darowizna została wykonana w dniu 10 stycznia 2012 r. przelewem na rachunek osobisty pozwanej. Na tę okoliczność pozwana dysponuje pisemnym oświadczeniem M. K. z dnia 12 sierpnia 2013 r. zgodnie z którym przedmiotowa kwota 100.000,00 zł była darowizną, a nie pożyczką. Powód ponadto nie dysponuje dowodem w postaci umowy pożyczki, ani oświadczeniem o jej wypowiedzeniu przez M. K.. M. K. nigdy nie poinformował pozwanych o umowie przelewu z dnia 2 lipca 2013 r. Pozwani wskazali, że dopiero powód wypowiedział rzekomą umowę pożyczki, w dniu pogrzebu M. K.. Pozwani wskazują również, że kwoty pobierane z konta zmarłego, były w całości przeznaczone na jego potrzeby, w tym leki, koszty pobytu w domu opieki.

W piśmie procesowym z dnia 30 grudnia 2014 r. powód zaprzeczył prawdziwości dokumentu prywatnego, czyli dokumentu dotyczącego oświadczenia darowizny. Dokument ten jest datowany na dzień 12 sierpnia 2013 r., a więc po dniu w którym M. K. złożył oświadczenie że w dniu 18 maja 2011 r. udzielił E. B. pełnomocnictwa do dysponowania jego rachunkiem bankowym. Ponadto, M. K. oświadczył, że nie dokonał darowizny w żadnej formie dla E. i J. B.. Kwestionowany dokument nie został złożony u notariusza, w obecności jakichkolwiek innych świadków. Dokument ten nie jest podpisany przez M. K., podpis widniejący pod dokumentem jest różny od podpisów złożonych ponad miesiąc wcześniej przed notariuszem.

W piśmie pozwanego z dnia 3 lutego 2015 r. pozwani wskazali, że gdyby pozwana dokonała wypłat bez wiedzy M. K., ten podjąłby działania zmierzające do odzyskania pieniędzy, znając dokładnie stan swojego rachunku bankowego.

W piśmie z dnia 14 lutego 2015 r. powód zaprzeczył twierdzeniom pozwanych. Dodatkowo powód w piśmie z dnia 22 lutego 2015 r. wskazał, że pozwani zostali bezpodstawnie wzbogaceni, ponieważ bez podstawy prawnej uzyskali świadczenie od M. K..

Pismem z dnia 23 kwietnia 2015 r. pozwani ustosunkowali się do zeznań świadków, podtrzymując dotychczasowe twierdzenia i zarzuty. Zdaniem pozwanych, powód w żaden sposób nie wykazał, że M. K. udzielił pozwany pożyczki. Powód który nie dysponuje dokumentem pożyczki, nie jest jednocześnie w stanie wykazać przy pomocy zeznań świadków faktu jej zawarcia oraz jej treści. W treści zeznań świadków wynika, że zmarły był osobą stanowczą i zdecydowaną, a pozwana mogła liczyć na wdzięczność zmarłego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. K. jest synem zmarłego dnia 6 listopada 2013 r. M. K. w O..

Dowód:

- odpis skrócony aktu zgonu – k. 23 ;
- zaświadczenie lekarskie – k. 24 ;
- karta statystyczna - k. 25 ;
- przesłuchanie powoda D. K. – k. 235 – 236;

D. K. na mocy testamentu notarialnego z dnia 4 czerwca 2013 r. sporządzonego przed notariuszem w Kancelarii Notarialnej w K. przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, na mocy aktu poświadczenia dziedziczenia nr Rep. A 6034/2013.

Dowód:

- akt poświadczenia dziedziczenia rep. A 6034/2013 – K. 9-11 ;

M. K. złożył również w dniu 4 czerwca 2013 roku oświadczenie z podpisem notarialnie poświadczonym, iż chce aby całość spraw po jego śmierci zajął się D. K..

Dowód:

- oświadczenie o wykonywaniu spraw po śmierci - k.13 ;
- pełnomocnictwo (...) – k. 205-206;
- załącznik do zlecenia – uprawnienia do rejestru (...) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. – k. 230;

W dniu 2 lipca 2013 r. M. K. postanowił przenieść prawa do przysługującej mu bezspornej i wymagalnej wierzytelności wobec E. i J. B. w kwocie 114.000,00 zł na rzecz D. K.. Umowa przelewu zawarta została z podpisami notarialnie poświadczonymi. Na potwierdzenie faktu zawarcia umowy pożyczki M. K. złożył oświadczenie z podpisem notarialnie w dniu 2 lipca 2013 r.

Po śmierci ojca – M. K., D. K. dnia 8 listopada 2013 roku zawiadomił E. i J. B. o zmianie wierzyciela oraz dokonał wypowiedzenia umowy pożyczki wzywając do jej spłaty.

Dowód:

- umowa o przelew wierzytelności z 2.07.2013 r. – k. 15-16 ;
- umowa pożyczki – k. 17-18 ;
- zawiadomienie o zmianie wierzyciela wraz z ostatecznym przedsądowym wezwaniem do zwrotu kwoty 114.000,00 zł – k. 77-78 ;
- odpowiedź dot. zawiadomienia na wezwanie do zwrot kwoty 114.000,00 zł – k. 79 ;
- ostateczne przedsądowe wezwanie do zwrotu kwoty 49.847,82 i 114.000,00 zł – k. 81-82 ;
- zgłoszenie o nabyciu własności rzeczy – k. 19-20;
- zeznania świadka M. P. – k. 254-255

M. K. darował E. B. kwotę 100.000,00 zł, wyrażając w ten sposób swoją wdzięczność za sprawowaną nad nim opiekę. Darowizna została wykonana w dniu 10 stycznia 2012 r. przelewem na rachunek osobisty pozwanej. Na tę okoliczność E. B. wskazała pisemnie oświadczeniem M. K. z dnia 12 sierpnia 2013 r. zgodnie z którym przedmiotowa kwota 100.000,00 zł była darowizną.

Dowód:

- oświadczenie darowizny z dnia 12.08.2013 – k. 108 ;
- zestawienie operacji na kwotę 100.000,00 zł – k. 109 ;
- odpis księgi wieczystej (...) – k.118-119 ;
- wyciąg z rachunku nr (...) – k.134-138 ;
- przesłuchanie pozwanej E. B. – k. 236;

M. K. przed śmiercią przebywał w (...). E. B. w trakcie pobytu M. K., na mocy otrzymanego pełnomocnictwa pobierała z konta zmarłego różne kwoty, w celu pokrywania potrzebnych wydatków do opłacania pobytu w placówce oraz innych wydatków.

Dowód:

- pełnomocnictwo do rachunku bankowego E. B. – k. 21-22 ;
- dowody wpłaty – k. 27 – 30 ;
- zestawienie wypłat – k. 31-33 ;
- wyciąg z rachunku bankowego – k. 34-76 ;
- zeznania świadka R. S. – k. 255-256;
- zeznania świadka M. M. – k. 256 – 257;
- zeznania świadka D. S. – k.258.

M. K. złożył oświadczenie zgodnie z którym po jego śmierci pochowaniem jego ciała miała zająć się E. B..

Dowód:

- oświadczenie ws . pochówku – k. 14 ;

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 720 k.c. pożyczka jest umową, na podstawie której dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego przedmiot pożyczki, a biorący zobowiązuje się zwrócić przedmiot pożyczki w pieniądzu o tej samej wielkości lub w rzeczach tego samego gatunku i takiej samej jakości. Pożyczka jest umową, przy której podobnie jak przy umowie sprzedaży dochodzi do zmian w obrębie prawa własności przedmiotu umowy.

Ustawa nie uzależnia ważności umowy pożyczki od zachowania formy szczególnej. Umowa pożyczki, której wartość przenosi 500 zł, powinna być stwierdzona pismem – forma ad probationem (zob. art. 74). W obowiązującym stanie prawnym nie znajduje uzasadnienia zapatrywanie SN wyrażone w uchwale z dnia 8 sierpnia 1986 r. (III CZP 45/86, OSNC 1987, nr 7, poz. 95) o możliwości dopuszczenia przez sąd – mimo sprzeciwu pozwanego – dowodu ze świadków lub z przesłuchania stron na fakt zawarcia w formie ustnej umowy pożyczki między rodzeństwem, na kwotę przenoszącą 500 zł.

Zgodnie więc z art. 74 k.c. zastrzeżenie formy pisemnej bez rygору nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej. W związku z tym, nawet przy założeniu słuszności poglądu wyrażonego przez stronę powodową, że umowa pożyczki została zawarta, Sąd nie może przeprowadzić dowodu ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności, czyli zawarcia umowy pożyczki ponieważ jak już powyżej wspomniano, art. 720 k.c. wymaga formy pisemnej dla umowy pożyczki udzielonej na kwotę przekraczającą 500 zł. W związku z tym, że powód nie dysponuje umową pożyczki utrwaloną na piśmie, należy oddalić powództwo.

Przedstawiony przez powoda materiał dowodowy nie dawał podstaw do poczynienia stanowczych ustaleń, co do faktu zawarcia umów pożyczek pomiędzy stronami, a następnie niewywiązania się z nich przez pożyczkobiorców, którymi mieli być pozwani. Zatem Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa.

Należy również wskazać, że fakt zawarcia umowy pożyczki nie został uprawdopodobniony na piśmie. Nie ulega wątpliwości, że strona pozwana konsekwentnie i od samego początku procesu sprzeciwiła się postępowaniu dowodowemu w zakresie dopuszczenia dowodów z zeznań świadka i przesłuchania stron na okoliczność zawarcia umowy pożyczki oraz negowała podnoszone przez przeciwnika procesowego okoliczności. Nie było podważanym, iż dowodzona przez powoda czynności prawna w postaci umowy pożyczki nie nastąpiła w obrocie konsumenckim.

W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, iż do uprawdopodobnienia faktu dokonania czynności prawnej posłużyć może jakiegokolwiek i sporządzone przez kogokolwiek pismo, którego treść uzasadnia prawdopodobieństwo zaistnienia czynności prawnej, choć faktu takiego ono nie stwierdza. Uprawdopodobnić dokonanie czynności prawnej może nie tylko podpisane pismo spełniające kryteria dokumentu prywatnego, czy urzędowego, ale także każda wzmianka, zapisek czy informacja zawierająca treść bezpośrednio lub pośrednio wskazującą, że określona czynność prawna doszła do skutku. Pismo, o którym mówi art. 74 § 2 k.c. nie ma stanowić dowodu dokonania czynności prawnej, lecz jedynie stwarzać podstawy do przypuszczeń, że czynność nastąpiła, zaś sam fakt jej podjęcia ma być dopiero udowodniany zeznaniami świadków i stron, a zatem środkami przewidzianymi w katalogu dowodów. Przyjmuje się, że tzw. początkiem dowodu na piśmie może być np. list, dowód wpłaty, wycinek prasowy, wydruk komputerowy, odbitka faksowa, telegram (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 22 stycznia 2014 roku,...)i orzecznictwo tam powołane). Zdaniem Sądu w realiach przedmiotowej sprawy nie zaistniał przypadek określony w przepisie art. 74 § 2 k.c. w postaci uprawdopodobnienia za pomocą pisma faktu dokonania czynności prawnej, a tym samym powód nie uprawdopodobnił za pomocą pisma faktu zawarcia umowy pożyczki w zakresie wskazanej kwoty. Mając na uwadze cel jurydyczny omawianego zakazu dowodowego, tj. preferowanie dowodu z dokumentów dla niektórych kategorii czynności prawnych, w tym także dla umowy pożyczki (art. 720 § 2 k.c.), nie zasługiwała na uwzględnienie argumentacja eksponowana przez stronę powodową.

W świetle niniejszej sprawy Sąd przekonały zeznania świadków, a także dokumenty przedstawione przez stronę pozwaną.

Sąd ustalił, że w chwili składania przez M. K. oświadczenia woli w przedmiocie darowizny nie występowały u niego jakiegokolwiek zaburzenia psychiczne, czy też sytuacje (poza wewnętrznym imperatywem) przymuszające go do podjęcia tej czynności prawnej, tym bardziej, że u darczyńcy nigdy nie ujawniły się jakiegokolwiek symptomy choroby psychicznej.

Podobne konstatacje wypływają z analizy zeznań świadków, z których wynika że sytuacja życiowa M. K. uzasadniała uczucie wdzięczności za opiekę i długotrwałe wsparcie udzielane mu przez E. B.. Jest to zgodne z całościową oceną zeznań występujących w sprawie świadków, którzy podali, że pozwana opiekowała się zmarłym, świadcząc mu pomoc nie tylko w zakresie medycznym, ale przede wszystkim w życiu codziennym. Świadkowie podkreślali, że E. B. była dla zmarłego jak córka, „przygotowywała dania jak sobie życzył, robiła mu zakupy”.

Dodatkowo na uwagę zasługują zeznania świadków R. S. oraz D. S., według których syn zmarłego – powód D. K. pojawiał się w domu opieki rzadko. Zmarły miał powiedzieć, że syn „przyjechał tylko po to żeby się pokazać. (zmarły) kupił mu jeden samochód, a on chce drugi”. Wynika z tych zeznań jednoznacznie, że relacje ojca z synem nie były wzorowe, M. K. często podkreślał że syn odwiedza go jedynie w celach majątkowych.

Powodowi nie przysługuje również zwrot innych pobranych z konta zmarłego M. K. kwot. Sąd przychylił się do stanowiska pozwanej E. B., że środki te przeznaczyła na pokrycie kosztów związanych z pobytem M. K. w placówce, jego leczenie, żywienie i tym podobne wydatki. Jak wynika z art. 405 k.c. bezpodstawne wzbogacenie zachodzi, gdy osoba bez podstawy prawnej uzyska korzyść majątkową kosztem innej osoby. W zaistniałym stanie faktycznym nie została spełniona ta przesłanka, ponieważ pozwana nie zachowała pobieranych środków dla siebie, nie uzyskała z tego tytułu żadnej korzyści.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach Sąd orzekł w punkcie drugim wyroku, obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą proces. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1349 ze zm.)

Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego).

Ponadto, Sąd zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa kwotę 216 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Biorąc pod uwagę powyższe, należało orzec jak w sentencji.